

●●● KÜLTÜR-SANAT

Her duyuya hitap eden bir güncel sanat işi: 'Dehşetli Güzel'

MentalKLİNİK'in 'Dehşetli Güzel' isimli canlı performansı tarihi Markiz Pastanesi'ni hayali bir mekana çevirip, katılımcılarına beş duyuya hitap eden, sorgulayıcı bir güncel sanat işi vadediyor.

08 Mart Cumartesi 2025 Saat:08:00 Güncellenme:08 Mart Cumartesi 2025 Saat:10:09

Fotoğraf: MentalKLİNİK sergisi

Aslı Örnek
asliornek@gmail.com

Tarihi Markiz Pastanesi'nde sıradan bir öğle vakti geçiresek nasıl olurdu? İstanbul'un simgelerinden biri olan mekana girip, pastamızı yiyip, çayımızı ya da kahvemizi içip, sokağı seyretsek güzel olmaz mıydı? Lebon adıyla 200, Markiz adıyla 85 yıllık tarihe sahip olan mekan, 2013 yılında mali zorluklar nedeniyle kapanmıştı.

Narmanlı Han'ın sahipleri Tekin Esen ve Mehmet Erkul'a satılan Markiz'in, bugünlerde Pilevneli Galeri'nin öncülüğünde MentalKLİNİK'in 'Dehşetli Güzel' isimli güncel performansına ev sahipliği yaptığını öğreniyorum. Hem kapanmadan önce deneyimlediğim mekanı, hem de duyulara hitap eden, minimal ama çarpıcı işleriyle öne çıkan MentalKLİNİK'in performansını merak ettiğim için biletlere bakıyorum.

Biletler, Pilevneli Galeri'nin internet sitesinde yer alıyor. Markiz'e girmek için bilet almak şart ve iki tip bilet var. Saat 12.00-14.00 arası mekan ücretsiz olarak ziyaretçilere açık. Bu tarihi ortamın ziyaretçilerle buluşması hedefleniyor.

Performans biletleri ise 14.30-19.00 arası birer saatlik arayla biletli ziyaretçileri bekliyor. İki kişilik bilet 2 bin lira. Maksimum 10-11 masa için rezervasyon yapılabilir. Zira misafirlerin sakın bir ortamda bu deneyimi yaşamalarının önemli olduğu düşünülüyor.

'DEHŞETLİ GÜZEL' Mİ BU MU?

1998 yılında Yasemin Baydar ve Birol Demir'in kurduğu Mentalklinik'in 'Dehşetli Güzel' performansı için öğlen 14.30 seansına yer buluyoruz. 28 Şubat'ta başladı, 16 Mart'a kadar sürecek. Biz beşinci gününe böylece yetişmiş oluyoruz.

Kapıda bir grup genç kız, içeride neler olduğunu merak edip, görevlilerle konuşup bilgi alıyor. Onlardan sonra annemle biz giriyoruz. Markiz'e annemle gelme nedenim; açık olduğu dönemde hep onunla deneyimlemem, ne düşüneceğini merak etmem ve nispeten tarihine de tanıklık etmesi...

Markiz yine çok büyüleyici. Etrafımızda neler olacağını merak ederek, kenarda bir masaya oturuyoruz. Masalarımızda da performansın beton renginde bilgi veren, buruşturulmuş tanıtım broşürü ve kaşıklar var.

Bu arada oruçluyum. Broşürde de anlatılan ve performansın önemli parçalarından biri olan pastayı tadamayacağım, çay ve kahveyi yudumlayamayacağım için üzülüyorum. Özellikle pasta bu performansın sadece görünümüyle değil, tadıyla da baş aktörlerinden... Bunu yazının devamında anlatacağım.

İçeride gençler çoğunlukta... Masalarında bahsedilen, ezilmiş beton grisi bir pasta var; pastanın içinde de sigara izmaritleri... Gayet gülümseyerek kaşıklayıp, ortadaki pastadan yiyorlar. Oruçlu olduğum için içim rahat. Ne kadar iyi olabilir ki? Zaten görünüş pek iç açıcı değil.

KUTLAMA PASTALI MÜKEMMELİYET SORGULAMASI...

Bu güncel performansta yapılmak istenen; geçici ve hayali bir pastane MentalKLİNİK'in bir nevi sergi alanına dönüşürken, söylentilerin ve dedikoduların havada uçuştığı, yaşamlarımızın bir kutlama pastası olarak tüketildiği ortamda mükemmeliyet, neyi kutladığımızı unuttuğumuz bir parti ve melankoli ile anlamsız mutluluk arasında salınan bir süreç yansıtılmak isteniyor.

Pasta şefi Tuğana Okan Nalçacı. Pasta karbonlu ve hassas renk beton grisi, pürüzsüz ve donuk, ortadan ezilmiş, içinde sigara izmaritleri, kül ve isli jel buzlar var etrafında. Masaya geldiğinde annem de yemekten bir an vazgeçiyor ama birimizin tatması lazım. Annem yiyor ve tadını aşırı beğeniyor. Ancak sigara izmaritleri hala kırmızı çizgisi. Yeniliyor mu onlar?

Aslında pasta vanilyalı ve incir çekirdekli karbon kek, lavantalı ve vanilya çubuklu karbonlu pastacı kreması, karbon beyaz çikolatalı ganaj ile kaplama. Görselliğe tepki var pastada. Herkes kaşık kaşık yiyor.

KÜLTÜREL DEDİKODULU RÜYA MEKAN

Bu arada kültürel dedikoduların geliyor kulağımıza... Güncel konuşmaların yer aldığı ses enstelasyonu da, pasta da MentalKLİNİK'in anlatımıyla oluşturulmuş. Yapay zeka seslendirmesiyle oluşturulan, 40 dakikalık ses yerleştirmesinde Orkun Şentürk imzası var.

Bu ses enstelasyonu Markiz döneminin eski kültür ve edebiyat ortamıyla, şimdikininki bir karşılaştırmasını, dilin ne kadar değiştiğini ortaya koyuyor.

Tüm mekanda yankılanan dedikodular bizi de içine alıp, ortak olduğumuzu düşündürüyor. Bir de ortamda çok hafif bir şampanya ve patlamış şeker kokusu var. Yani tat alma, görme, işitme, dokunma ve koklama yani beş duyuya hitap eden bir performans deneyimliyoruz.

Markiz tarihi bir yer ama bu canlı performansla yeniden yorumlanıyor. Geçmişe bir hatıra olarak bakmayan, geleceği de öngörmeyen, hayali bir pastanede oturuyoruz sanki. Değişik bir deneyim. Katılımcılar memnun olmakla birlikte 'Keşke biraz daha açık kalsa' diyor.

Hayat, görsellik, algı ve mükemmeliyet hakkında düşünürken ben, annem kendisine tam anlamıyla ters köşe yapan, başta yemem dediği pastayı dilinden düşüremiyor. 'Dehşet Güzel' bence yine çarpıcı, minimal bir şekilde tüm duyularımıza nüfuz ediyor.

